

CRÍTQUES. 5

MARGINALIA

Green, indiferent?

Jordi Llovet

La primera impressió que tindrà el lector de la tria dels diaris de Julien Green ara posada en català (*Diari, 1933-1939*, traducció de Núria Petit, pròleg de José Jiménez Lozano, Barcelona, Dias Contados, 2012) serà que l'autor tenia una escassa tirada a la política i als esdeveniments macrohistòrics que, com a tot home, van circundar la seva vida. Si es té present que això són els apunts diarístics que van de l'ascens de Hitler al poder fins al final de la guerra d'Espanya, encara sobta més aquesta suposada indiferència, perquè Hitler va fer coses ja prou grosses aquests anys —Austria, Txecoslovàquia—, i perquè la nostra guerra civil, als ulls de tots els intel·lectuals europeus, en especial francesos i anglesos, va ser l'escenari de la que seria l'última guerra ideològica que mai s'hagi produït al continent.

Però és ben cert: Green hi passa de puntetes. Una tènue reflexió sobre la guerra d'Espanya —per criticar les malifetes dels comunistes menjacapellans; de fet, matacapellans que després n'exhibien les testes segades, com Judith la d'Holofernes— i una escadussera referència als esdeveniments majors

de la Gran Guerra, els que ja hem dit, són totes les fites polítiques que inclouen les 450 pàgines del llibre. El contrapunt l'ofereixen, com és habitual en els diaris d'escriptors, referències a una sèrie d'homes de lletres de gran categoria —en especial Dickens, Baudelaire, Gide, Edgar Allan Poe, Sant Joan de la Creu i poca cosa més—, referències a l'amistat de l'autor amb Salvador Dalí (quan era pobre), comentaris sobre la seva devoció per la Bíblia (Antic i Nou Testament) i per la llengua hebrea, que va aprendre de jove, i moltes anotacions relatives a les anades al teatre —en aquell temps se'n veia molt, a París—, als concerts —amb èmfasi en la música de Bach i de Mozart; tot va lligant— i a les excursions per terres dels Estats Units, pàtria dels seus pares, i de França. Tot això queda dissimulat sota el pes de reflexions que gairebé no arriben a ser-ho, idees concebudes però no desenvolupades, i, com escau al gran novel·lista que va ser Green —més que diarista—, moltes descripcions. Al seu assaig sobre l'autor d'avui, Walter Benjamin es preguntava —i, de fet, va preguntar-ho a l'autor mateix— quin significat tenien les tres piles de carbó que lluen sota la llum de la lluna —una al·literació quasi virgiana— a la novel·la d'aquell, *Adrienne Mesu-*

rat (traduïda al castellà per Joan Vinyoli). Green va respondre a Benjamin: "Li diré, i a més amb tota exactitud, on resideix l'origen del meu últim llibre: un munt de carbó amb què vaig topar-me per atzar una vegada".

Green no era aficionat a les al·legories, ni a les metàfores, menys encara al psicologisme clús, i gens ni mica al sentimentalisme. Era un novel·lista estrictament realista, que deixava que els esdeveniments es desgranessin no pas segons una llei preconcebuda, ni tampoc segons la llei de la memòria pròpia, sinó segons la llei de la naturalesa de les coses. Per això no és estrany que els seus diaris tirin més a exercicis d'estil —un estil tan gran com el de Gide, diguem-ho— que no a manifestacions arborades, ni tan sols analítiques, dels fets que solem anomenar "històrics". Això no vol dir que Green no es situés d'un costat determinat enmig de tota la fúria de la primera meitat del segle —va morir molt més tard, el 1998—, ni significa una indiferència obtusa davant els problemes del seu temps. Vol dir que en ell podia més una experiència del món arrelada en la mística de qualsevol temps (tam-



Green passa de puntetes sobre la guerra civil.

"El 'Diari' de Julien Green sorprendrà tant els lectors de dietaris com de novel·les"

—en especial Dickens, Baudelaire, Gide, Edgar Allan Poe, Sant Joan de la Creu i poca cosa més—, referències a l'amistat de l'autor amb Salvador Dalí (quan era pobre), comentaris sobre la seva devoció per la Bíblia (Antic i Nou Testament) i per la llengua hebrea, que va aprendre de jove, i moltes anotacions relatives a les anades al teatre —en aquell temps se'n veia molt, a París—, als concerts —amb èmfasi en la música de Bach i de Mozart; tot va lligant— i a les excursions per terres dels Estats Units, pàtria dels seus pares, i de França. Tot això queda dissimulat sota el pes de reflexions que gairebé no arriben a ser-ho, idees concebudes però no desenvolupades, i, com escau al gran novel·lista que va ser Green —més que diarista—, moltes descripcions. Al seu assaig sobre l'autor d'avui, Walter Benjamin es preguntava —i, de fet, va preguntar-ho a l'autor mateix— quin significat tenien les tres piles de carbó que lluen sota la llum de la lluna —una al·literació quasi virgiana— a la novel·la d'aquell, *Adrienne Mesu-*

bé l'espanyola del Segle d'Or), i que hi podia més, en suma, la seva profunda religiositat catolico-cristiana que tota manifestació sobre els afers del *saeculum*, cosa que sempre acaba agafant el to —vegeu Sartre— d'una dogmàtica més o menys impertinent, quan no agafa l'aire de la vulgar opinió comuna, cosa que Green detestava. Els lectors de novel·les, fins i tot de les seves, trobaran que aquests diaris no acaben de narrar res; els lectors de diaris pensaràn que l'autor vivia quasi del tot desvinculat de la seva època. Però un escriptor té tot el dret a explicar el seu dia a dia de la manera que més li plagui, i Green en va tenir prou a exhibir en els seus diaris la seva única passió veritable: escriure línia rere línia.